

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Роман Олександрович Стецюк**, 1988 року народження, громадянин України, освіта вища – у 2013 році закінчив магістратуру Харківського національного університету мистецтв за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Виконав акредитовану освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії «Музичне мистецтво».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського Міністерства культури та інформаційної політики України від 28 квітня 2025 року № 79, у складі:

ШАПОВАЛОВА Людмила Володимирівна – докторка мистецтвознавства, професорка, завідувачка кафедри інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського – **голова**;

ОВЧАР Олександр Павлович – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри оркестрових духових та ударних інструментів Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського – **рецензент**;

ПАЛІЙ Ірина Олегівна – кандидатка мистецтвознавства, старша викладачка кафедри оркестрових духових та ударних інструментів Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського – **рецензент**;

ГРОМЧЕНКО Валерій Васильович – доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової, творчої та міжнародної діяльності Дніпропетровської академії музики – **опонент**;

ЄРГІЄВ Іван Дмитрович – доктор мистецтвознавства, професор кафедри народних інструментів Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової – **опонент**.

На засіданні 14 червня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво **Стецюку Роману Олександровичу** на підставі публічного захисту дисертації «**Саксофон у джазовому мистецтві США 1950-х – 1960-х років (на прикладі порівняльного аналізу стилів Дж. Колтрейна і С. Роллінза)**» за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Дисертацію виконано в Харківському національному університеті мистецтв імені І.П. Котляревського Міністерства культури та стратегічних комунікацій України.

Наукові керівники – ІГНАТЧЕНКО Георгій Ігорович, кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України, **СУХЛЕНКО Ірина Юріївна**, кандидат мистецтвознавства, професор, перший проректор Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису державною мовою, містить науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень. Вона є завершеною і самостійною науковою працею. Актуальність обраної теми актуальність теми дисертації обумовлена: 1) засадничою роллю саксофона в мистецтві джазової імпровізації; 2) нагальною потребою сучасної джазології у комплексному дослідженні специфіки джазового саксофонного стилю; 3) відсутністю спеціальних праць, присвячених творчості класиків джазової саксофонної імпровізації Дж. Колтрейна та С. Роллінза. Дисертація висвітлює значущі для сучасної науки питання, має наукову новизну та практичну цінність, містить низку нових, актуальних та достовірних результатів, що засвідчують важливість проведеного дослідження для сучасного музикознавства та мистецької практики. Вимоги щодо оформлення дисертації виконано.

Здобувач має 3 наукові публікації за темою дисертації у спеціалізованих фахових виданнях, затверджених МОН України:

1. Стецюк Р. О. Джазова саксофонна імпровізація: параметри фактури та синтаксису. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. ст. Вип. 57 / Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського; упоряд. Л. В. Шаповалова. Харків : ХНУМ, 2020. С. 88–109. DOI 10.34064/khnum1-57.06 <https://intermusic.kh.ua/vypusk57.pdf>
2. Стецюк Р.О. Творча постать Дж. Колтрейна в історії джазового мистецтва: Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. наук. ст. Вип. 72. Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського; ред.-упоряд. Л.В. Русакова, Я.О. Сердюк. Харків: ХНУМ, 2024. С. 38–53. DOI 10.34064/khnum1-72.03 https://intermusic.kh.ua/vypusk72/problemy_72_3_Stetsiuk.pdf
3. Стецюк Р.О. Джазовий саксофонний стиль С. Роллінза: етапи становлення. Аспекти історичного музикознавства: зб. наук.ст. Вип. XXXXVII (37). Харків. нац. ун-т мистецтв імені І.П. Котляревського; ред.-упоряд. Л.В. Русакова, Я.О. Сердюк. Харків: ХНУМ, 2024. С. 182-201. DOI 10.34064/khnum2-37.09 https://aspekty.kh.ua/vypusk37/ASPECTS_37-182-201-Stetsiuk.pdf

У дискусії взяли участь, поставили питання та висловили зауваження:

ГРОМЧЕНКО Валерій Васильович – доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової, творчої та міжнародної діяльності

Дніпропетровської академії музики, із питанням, зокрема: чим обумовлюється вибір багатьма відомими джазовими саксофоністами саме тенор-саксофона, на відміну, підкреслимо, від альт-саксофона; враховуючи тут і художньо-виразову палітру першого, можливо презентованого і як у статусі характерної творчої опозиційності, контрастування академічній традиції широкого застосування альт-саксофона, який, поміж іншого, є максимально усталеним також і в академічній музичній освіті, та може низкою інших факторів?

На всі питання здобувач надав повні відповіді, які задовольнили опонента, зокрема зазначив, що можна сміливо стверджувати, що багато відомих джазових музикантів віддають перевагу саме тенор-саксофону. Це визначено декількома взаємопов'язаними факторами. Найважливіший з них, це темброва палітра та виразність. Тенор-саксофон має глибокий, насичений, теплий тембр, близький до людського голосу в блюзовій традиції. Водночас, Джон Колтрейн, вважав, що це «інструмент міцї», а Сонні Роллінз перейшов на тенор, прагнучи «інтенсивного, насиченого звучання».

ЄРГІЄВ Іван Дмитрович – доктор мистецтвознавства, професор кафедри народних інструментів Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової, із питаннями, зокрема: конкретизуйте будь-ласка, що Ви маєте на увазі під естетико-комунікативними парадигмами, так як на рахунок естетики джазової саксофонної гри майже нічого в підрозділі 1.3 не знаходимо.

На всі питання здобувач надав повні відповіді, які задовольнили опонента, зокрема зазначив, що під естетико-комунікативними парадигмами розуміється система, що складається з загальноприйнятих художніх цінностей та способів комунікації між виконавцем та слухачем. Ці парадигми визначають те, що саме в певний історичний момент вважається красивим, виразним і значущим. Коли джаз виконували переважно у танцювальних залах, для масової аудиторії, саксофон звучав у складі біг-бенду, коли джаз намагався відокремитися від комерційної складової, протиставити себе естрадному мистецтву, саксофон стає інструментом солістів-імпровізаторів, таких як Дж. Колтрейн та С. Роллінз.

ШАПОВАЛОВА Людмила Володимирівна – докторка мистецтвознавства, професорка, завідувачка кафедри інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського із питаннями, зокрема: в чому вбачається вплив теоретичних результатів Вашої наукової праці на практичну діяльність.

На всі питання здобувач надав повні відповіді, які задовольнили голову. Зокрема, наголосив, що найбільш корисною виявилася робота над третім розділом, де презентовано результати аналізу імпровізацій Дж. Колтрейна та С. Роллінза. Тут можна сказати про дві важливі речі. Перша – це технологія гри на інструменті – звуковедення, артикуляція, метро-ритм. Друге – більш глибоке

усвідомлення мелодії, гармонії, структури твору. По-третє, аналіз спільної імпровізації Дж. Колтрейна і С. Роллінза на «Tenor Madness» є безцінним практичним посібником з мистецтва джазового діалогу. Він демонструє, як два потужних солісти можуть «змагатися» і водночас «взаємодіяти» в єдиному творчому процесі.

ОВЧАР Олександр Павлович – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри оркестрових духових та ударних інструментів Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського із запитаннями, зокрема, чи вважаєте Ви, що сьогодні доробок Дж. Колтрейна та С. Роллінза є актуальним та важливим, чи дійсно сучасні саксофоністи слухають їхні імпровізації та наслідують їх у власній творчості.

На всі питання здобувач надав повні відповіді, які задовольнили рецензента, наголосив, що творчість Дж. Колтрейна та С. Роллінза залишається надзвичайно актуальною та важливою для сучасного джазового мистецтва. Їхній доробок не тільки не втрачає своєї цінності, а, навпаки, набуває нових інтерпретацій. Імпровізації Дж. Колтрейна і С. Роллінза є неперевершеними зразками майстерності, інноваційного мислення та глибини музичного висловлювання. Їхня музика продовжує жити, розвиватися та надихати нові покоління музикантів та дослідників, що підтверджує її неперехідну цінність.

ПАЛІЙ Ірина Олегівна – кандидатка мистецтвознавства, старша викладачка кафедри оркестрових духових та ударних інструментів Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського із запитаннями, зокрема: в дисертації неодноразово використовується поняття «поетика», при цьому ми не знайшли чіткого пояснення, що саме мається на увазі під цим поняттям. Що таке поетика у вашому розумінні? Чому ви вживаєте поняття «поетична компетенція», а не виконавська або комунікативна компетенція? Чому саме «поетична»?

На запитання здобувач надав повні відповіді, які задовольнили рецензента. Здобувач відповів таким чином: визначаємо поетику як систему художніх засобів, прийомів та принципів, за допомогою яких виконавець реалізує авторський задум музичного твору. Поетика – це технологія художнього тексту, що дозволяє йому діяти на слухача й саме тому використовуємо поняття «поетична компетенція», що дещо ширше, ніж виконавська. Тут йдеться не про технічну майстерність, а саме про комунікацію з аудиторією. Термін «поетична» підкреслює творчий та ціннісний вимір джазової імпровізації.

Результати відкритого голосування
«За» проголосували 5 членів ради,
«Проти» проголосувало 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена

рада присуджує **Стецюку Роману Олександровичу** ступінь доктора філософії
з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.
Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Шаповалова Л.В.